

Finspångs kommun
kommun@finspang.se

Rektorn vid Viggestorpsskolan
Karin.svelius@finspang.se

Beslut efter uppföljning för förskoleklassss och grundskola

efter riktad tillsyn i Viggestorpsskolan F-6
i Finspångs kommun

2016-06-23

2 (16)

Dnr 40-2015:7404

Uppföljning av tillsyn i Viggestorpsskolan F-6

Skolinspektionen genomför riktad tillsyn i Viggestorpsskolan F-6 och den 16 december 2015 fattades beslut för Viggestorpsskolan F-6. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i beslutet. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Finspångs kommun inkom med den 4 mars 2016 samt intervjuer med representanter för huvudmannen som genomfördes den 23 mars 2016. Skolinspektionen har även genomfört ett uppföljningsbesök i Viggestorpsskolan den 1 juni 2016.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Finspångs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde		Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
Trygghet och studiero			
	Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Föreläggande	2016-10-21
Åtgärder mot kränkande behandling			
	Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.	Föreläggande	2016-10-21
	Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.	Föreläggande	2016-10-21
Extra anpassningar och särskilt stöd			
	Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som	Föreläggande	2016-10-21

2016-06-23

3 (16)

Dnr 40-2015:7404

	minst ska uppnås.		
--	-------------------	--	--

Sammanfattning av avhjälptra brister

Arbetsområde		Skolinspektionens bedömning
Åtgärder mot kränkande behandling		
	Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.	Brist avhjälptra
	Huvudmannen tar emot anmälningar från rektorer om angivna kränkningar mot barn och elever, utreder skyndsamt omständigheterna kring de angivna kränkningarna och vidtar i förekommande fall de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling.	Brist avhjälptra
Extra anpassningar och särskilt stöd		
	Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Brist avhjälptra

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av beslut fattat den 16 december 2015 konstaterar Skolinspektionen att Finspångs kommun inte avhjälptra samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälptra de brister som kvarstår.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Finspångs kommun att senast den 21 oktober 2016 vidta åtgärder för att avhjälptra påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

2016-06-23

4 (16)

Dnr 40-2015:7404

Trygghet och studiero

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Finspångs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att personalen på Viggestorpsskolan får en samsyn kring frågor som rör trygghet och studiero samt normer och värden.
- Rektorn ska se till att det på skolan finns en planering för hur det övergripande och långsiktiga värdegrundsarbetet ska bedrivas vid skolenheten.
- Rektorn ska se till att det på skolan finns en övergripande och långsiktig planering med åtgärder som ska genomföras i syfte att förbättra studieron.
- Rektorn ska se till att kartlägga och analysera elevernas studiemiljö med utgångspunkt från skollag och läroplan.
- Rektorn ska utifrån kartläggningen prioritera åtgärder som ska genomföras och göra en planering för hur de ska genomföras. Av planeringen ska det framgå vem som ansvarar för att de genomförs och när.
- Rektorn ska bestämma hur åtgärderna ska följas och hur effekten ska mätas.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering och tidigare beslut

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 320) till bestämmelsen i 5 kap. 3 § skollagen framgår att det är skolans, ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan samt att skolan även involverar elevernas vårdnadshavare i arbetet med att skapa gemensamma utgångspunkter för en trygg skolmiljö. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rutiner för att säkerställa samverkan och kommunikation mellan elever, lärare och annan personal är också centrala inslag i det förebyggande och långsiktiga arbetet.

I förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet står att eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Vidare framgår under 2.1 Normer och värden, att alla som arbetar i skolan ska visa respekt för den enskilde individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla reg-

2016-06-23

5 (16)

Dnr 40-2015:7404

ler för arbetet och samvaron i den egna gruppen och samarbeta med hemmen i elevens fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

I beslutet fattat den 16 december 2015 konstaterade Skolinspektionen att eleverna på Viggestorpskolan inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Vidare bedömde Skolinspektionen att det på skolan saknas ett långsiktigt och målinriktat förebyggande värdegrundsarbete.

Huvudmannens redovisning

Den 4 mars 2016 inkom Finspångs kommun med en redovisning av de åtgärder huvudmannen vidtagit.

Av redovisningen framkom att Viggestorpsskolan arbetat fram och beslutat om gemensamma trivsel- och ordningsregler för Svälthagsskolan och Viggestorpskolan. Förutom dessa har skolan tagit fram matsalsregler, skolgårdsregler och regler för skolans pingisrum. Samtliga regler är bifogade redovisningen. Rektorn skriver även att varje klass har arbetat fram egna klassrumsregler. Vidare framgår av redovisningen att Svälthagsskolan och Viggestorpsskolan arbetat fram ett gemensamt dokument som beskriver rektorsområdets arbete med disciplinära åtgärder för trygghet och studiero. Dokumentet är bifogat redovisningen.

Av redovisningen framgår vidare att rektorn har genomfört gemensamma möten med personalen på Viggestorpskolan och Svälthagsskolan under läsåret 2015/16. På dessa möten har frågor som rör skolans trivsel- och ordningsregler, disciplinära åtgärder som skolan avser vidta samt trygghet och studiero diskuterats. Vidare framgår att rektorn har genomfört ett skolråd tillsammans med Svälthagsskolan i november 2015 där vårdnadshavare från olika klasser deltog. Under mötet i skolrådet diskuterades arbetsprocessen kring revideringen av skolans trivsel- och ordningsregler.

Huvudmannen beskriver i redovisningen att skolan kartlägger elevernas trygghet och trivsel genom enkäter och individuella samtal under höstterminen och genomför kommunens Qualisenkät under vårterminen. På Qualisenkäten svarar både elever och vårdnadshavare. Under höstterminen 2015 genomfördes en trivselenkät och enskilda samtal har ägt rum med elever i årskurs 4 till 6. Ansvariga för dessa samtal var skolans kurator och skolsköterska. Rektorn beskriver att utgångspunkten för vårens värdegrundsarbete var samtalen med elever som skolan har genomfört som gruppövningar i samtliga "mellanstadieklasser" under januari och februari 2016. Ansvarig för dessa gruppövningar var skolans kurator.

Skolinspektionen har i redovisningen tagit del av en sammanställning av elevhälsans trivselenkät som genomfördes i november 2015.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 1 juni 2016 berättar intervjuade elever att det gemensamma värdegrundsarbetet med gruppövningar som genomfördes under januari och februari 2016 var positivt. Av intervjuerna framkommer också att eleverna har pratat om resultatet från trivselenkäten som genomfördes i november 2015 och om skolans trivsel- och ordningsregler. Eleverna säger att det finns platser på skolan som känns otrygga, elever som gör "taskiga" saker mot andra elever på raster och att de

2016-06-23

6 (16)

Dnr 40-2015:7404

tagit upp detta med personal som har vistats utomhus på raster. Elever uppger att personalen inte tar tag i och utreder alla situationer som inträffar på skolgården utan hänvisar till att de inte ansvarar för de elever som har orsakat bråket. Av intervjun framkommer också att de gemensamma reglerna som finns på skolan och de olika klassrumsreglerna inte fyller någon funktion eftersom inte eleverna följer dem. Av intervjuerna med eleverna framgår att studieron är bristfällig för vissa lärare och i vissa klasser. Elever uppger att de ofta pratar ofta i mun på varandra och det är oroligt under lektionstid. Det finns dock elever som upplever att studieron har blivit bättre i jämförelse med hösten 2015.

Att det är en stor variation mellan klasser och lärare när det gäller studieron bekräftas även i de observationer som genomfördes under uppföljningsbesöket. Det finns lektioner där elever stör undervisningen, där elever inte visar respekt för läraren och där eleverna inte rättar sig efter tillsägelser. Av observationerna framkom också att det på skolan är stora variationer i hur trivsel- och ordningsregler tillämpas och hur uppförande uppmärksammas. Språkbruk med svordomar passerar ofta opåtalat även i klasser där det är ett gott förhållande mellan lärare och elever. De observationer som genomfördes under raster gav ett intryck av en tillvaro som för vissa elever var mycket negativ. Några elever stör/förstör andras elevers försök till lek och avkoppling. Detta beteende påtalades inte av de lärare och de elevcoacher som fanns ute på rasten.

Representanter för elevhälsan beskriver att rektorn under våren 2016 förstärkt med antalet vuxna i klassrummen under lektionstid i syfte att skapa studiero och att eleverna ska få hjälp. Av intervjun framkommer också att elevhälsan har genomfört intervjuer med elever i årskurs 4 till 6 under läsåret 2015/16 inom området trygghet och studiero men de beskriver att det är svårt att mäta värdet på de insatser som genomförts som gruppövningar och beslut om ordningsregler. Representanter för elevhälsan säger att en förutsättning för att upprätthålla ett väl fungerande värdegrundsarbete är att lärarna och annan personal vid skolan stannar kvar på sina tjänster. Av intervjun med elevhälsan framgår också att de upplever att det har varit svårt att genomföra klassövergripande insatser då elevhälsans personal behövs i det direkta, reaktiva arbetet beroende på att personal har avslutat sina anställningar eller fått ett nytt uppdrag. Elevhälsan berättar vidare att vårens Qualisenkät inte har genomförts beroende på ett datatekniskt fel, men att den ska genomföras med elever och vårdnadshavare. Qualisenkäten ger enligt elevhälsan en bra grund för skolans systematiska kvalitetsarbete men det saknas frågor kring skolans värdegrundsarbete. Elevhälsan upplever också att samsynen bland personalen i frågor som rör skolans värdegrundsarbete och framtagna trivsel- och ordningsregler behöver diskuteras ytterligare. Vidare framgår av intervjun med representanter för elevhälsan att de anser att skolan behöver utveckla arbetet kring trygghetsfrågor och personalens samsyn i bemötandet av elever i olika situationer.

Av intervju med lärare framgår att studieron inte är tillfredställande i alla klasser och att det finns elever som stör undervisningen. Vidare framkommer i intervjun att skolan har försökt att undervisa elever som är störande i en annan lokal med lugnare miljö så kallat "lilla sammanhanget", men att detta inte lett till att studiemiljön har blivit bättre på skolan. Enligt lärarna är personalsituationen ett generellt problem eftersom skolan har och har haft stor omsättning på personal.

2016-06-23

7 (16)

Dnr 40-2015:7404

I intervjun med lärarna framkommer också att det finns elever som inte följer skolans trivsel- och ordningsregler och att elever inte kommer in efter rast till nästa lektion. Lärarna beskriver att rektorn har tillämpat skolans nya disciplinära åtgärder och fattat beslut om att vidta åtgärder. I intervjun med lärarna framkommer också att det saknas en långsiktig planering för hur skolan ska komma till rätta med studieron. Lärarna vet inte hur de ska hantera situationer där elever endast driver runt, stör andra klasser och inte kommer in till lektionen. Vidare framkommer av intervjun med lärarna att skolans elevcoacher har fått stöd och handledning från skolans kurator och den centrala elevhälsan om lågaffektivt bemötande av elever.

Av intervju med rektorn framgår att rektorn upplever att personalen är mer samspelt nu än tidigare och att personalen solidariskt ställer upp på de beslut som tas. Vidare framgår att rektorn under läsåret 2015/16 förändrat skolans organisation vid flera tillfällen främst på grund av stor personalomsättning.

I intervjun med rektorn framkommer också att de yngre eleverna på skolan inte känner sig trygga med de äldre eleverna. Vidare beskriver rektorn att för de äldre eleverna ser det olika ut med tryggheten och studieron i klasserna. Rektorn säger att skolan har en del kvar att göra i arbetet med att främja tryggheten. De åtgärder som genomförts för ökad trygghet och studiero är handledning, kompetensutveckling och nyrekryteringar inför hösten 2016 av bland annat förstelärare och en biträdande rektor. Utöver detta, beskriver rektorn, att diskussioner har ägt rum i personalgruppen kring samsyn om stöd och bemötande av elever. Av intervjun med rektorn framgår också att skolan inte haft tillfällen att arbeta långsiktigt i frågor som rör trygghet och studiero. Istället har skolan tagit upp frågor om hur situationer som inträffar och uppstår ska lösas här och nu.

Skolinspektionens enkäter

Av Skolinspektionens enkäter som genomfördes i årskurs 5 under februari/mars 2016 framgår att 39 procent (riket 29 procent) av eleverna inte upplever att skolans ordningsregler följs och att mer än 21 procent (riket 9 procent) av eleverna säger att lärarna inte ser till att reglerna följs. Vidare framgår av elevernas enkätsvar att mer än 39 procent (riket 23 procent) upplever att det inte är studiero på lektionerna och att 56 procent (riket 37 procent) upplever att andra elever stör undervisningen. Av enkäterna som eleverna svarat på framgår också att det finns elever som inte känner trygghet på skolan, att det finns andra elever som de är rädda för och att det även finns vuxna som eleverna är rädda för på skolan.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Viggestorpsskolan har vidtagit åtgärder i syfte att utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero, men att det kvarstår brister inom området trygghet och studiero. Skolan saknar en övergripande, långsiktig planering för hur värdegrundsarbetet ska bedrivas vid skolenheten. Vidare bedömer Skolinspektionen att skolan behöver vidta åtgärder så att studieron förbättras.

2016-06-23

8 (16)

Dnr 40-2015:7404

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Viggestorpsskolan inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten föreläggs Finspångs kommun att vidta åtgärder för att åtgärda bristen.

Åtgärder mot kränkande behandling

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Finspångs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (6 kap. 6 § skollagen).
- Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Huvudmannen ska se till att elever vid Viggestorpsskolan inte utsätts för kränkande behandling.
- Rektorn ska se till att det vid skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.
- Rektorn ska se till att det genomförs regelbundna kartläggningar i verksamheten av elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av kränkande behandling.
- Skolan ska formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet som utgår från de identifierade riskerna.
- Skolan ska planera vilka insatser/åtgärder som ska genomföras för att nå målen, vem som ansvarar för respektive insats, hur dessa ska följas upp och hur effekten ska mätas.
- Skolan ska genomföra de insatser/åtgärder som planerats.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering och tidigare beslut

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare anger skollagen att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skol-

2016-06-23

9 (16)

Dnr 40-2015:7404

personal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling.

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:10) *Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling* framgår att personalen bör ha god uppsikt över de utrymmen och platser där barn och elever befinner sig för att kunna upptäcka trakasserier och kränkande behandling.

I beslutet fattat den 16 december 2015 konstaterade Skolinspektionen att det fanns brister i skolans målinriktade arbete med att motverka trakasserier och kränkande behandling. Vidare framkom att det inte genomfördes åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsattes för kränkande behandling.

Huvudmannens redovisning

Den 4 mars 2016 inkom Finspångs kommun med en redovisning av de åtgärder som huvudmannen vidtagit.

Av redovisningen framkom att huvudmannen arbetat fram och beslutat om en övergripande plan för hur arbetet mot kränkande behandling ska bedrivas i Finspångs kommun. Planen är bifogad redovisningen. Av planen framgår hur anmälningar ska ske till rektorn och till huvudmannen och vilka inom förvaltningen som ska ge feedback till rektorn i ärenden som rör kränkande behandling. Planen beskriver även när sammanställningar ska delges kommunstyrelsen och vem som ansvarar för dessa sammanställningar. Huvudmannen skriver också att kommunen har skapat ett nytt rapporteringssystem och att det ska användas vid ärenden som rör kränkande behandling. Till redovisningen har huvudmannen även bifogat Viggestorpsskolans plan mot kränkande behandling. I planen finns främjande insatser med utgångspunkt från diskrimineringsgrunderna beskrivna. Skolans plan mot kränkande behandling beskriver även förebyggande åtgärder som ska genomföras under våren 2016. De områden som beskrivs är språkbruk, alla elevers lika värde samt kränkande behandling. Under området kränkande behandling har skolan satt upp mål och beskrivit åtgärder som ska genomföras. De åtgärder som beskrivs är att kuratorn i samarbete med kommunens centrala elevhälsa ska genomföra gruppövningar i årskurs 4 till 6 under januari och februari 2016. Planering för detta värdegrundsarbete är bifogad redovisningen.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att rektorn vid Viggestorpsskolan skapat ett mötesforum under våren 2016. I dessa möten behandlas planen mot kränkande behandling. Planen ska följas upp och revideras kontinuerligt. Skolan har kartlagt verksamheten i november 2015 genom elevhälsans trivselenkät och enskilda samtal med elever. Redovisning av denna kartläggning finns beskriven i planen mot kränkande behandling. Elevhälsans trivselenkät är bifogad redovisningen. Av kartläggningen framgår att det finns elever på Viggestorpsskolan som är utsatta för kränkningar och att det finns platser på skolan som eleverna upplever som otrygga. Det finns även elever som upplever att de har blivit utsatta på grund av sin etniska bakgrund. Vidare beskriver rektorn att de åtgärder kring språkbruk som beskrevs i den förra planen mot kränkande behandling inte genomförts. Skolan kommer under våren 2016 att arbeta vidare med nya åtgärder utifrån detta område.

2016-06-23

10 (16)

Dnr 40-2015:7404

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 1 juni 2016 berättar intervjuade elever att det finns elever på skolan som kränker andra elever, men de säger också att det nu har blivit lugnare på skolan. Av intervjun med eleverna framgår också att det finns lärare och elever som har varit i konflikt med varandra. Eleverna upplever dock att man sällan pratar om frågor som rör kränkande behandling och trygghet i klasserna.

Representanter för elevhälsan säger att delar av det arbete som genomfördes i skolans trygghetsgrupp läsåret 2014/15 behöver återupptas. De beskriver även att detta kommer att tas med i utvärderingen inför höstterminstarten 2016. Representanter för elevhälsan beskriver att det är svårt att genomföra förebyggande, klassövergripande aktiviteter och insatser eftersom elevhälsans tid går åt till det reaktiva arbetet. I skolans plan mot kränkande behandling beskrivs att kartläggningen bland annat genomförs med kommunens Qualisenkät med elever och vårdnadshavare, men denna tar inte enligt elevhälsan upp frågor som rör värdegrundsarbetet och skolans arbete mot kränkande behandling.

I intervju med lärare framkommer att det har förekommit att elev slagit lärare på skolan, men att detta har skett vid enstaka tillfällen. Vidare säger lärarna att det händer mycket på Viggestorpsskolan som inte är bra för verksamheten.

Av intervjun med rektorn framkommer att Viggestorpsskolans problem beror på att skolenheten har bytt rektor vid ett flertal tillfällen och att det på skolan har saknats rutiner och regler. Vidare berättar rektorn att det nu finns regler och rutiner som alla ska följa, men att det fortfarande är turbulent i vissa klasser. Rektorn beskriver även att skolan inte har planerat långsiktigt i arbetet mot kränkande behandling på Viggestorpsskolan utan att insatserna sker reaktivt.

Skolinspektionens enkäter

Av Skolinspektionens enkäter som genomfördes i årskurs 5 under februari/mars 2016 framgår att 29 procent (riket 12 procent) av eleverna inte upplever att de vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot en annan elev. Vidare framgår att inte alla elever på skolan vet vem de ska vända sig till om de vill prata om någon har varit elak mot en elev.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete med att motverka trakasserier och kränkande behandling, trots att skolan har vidtagit åtgärder. Finspångs kommun och Viggestorpsskolans rektor behöver säkerställa att alla elever vid skolan tillförsäkras en skolmiljö som är fri från kränkningar, trakasserier och diskriminering. Huvudmannen ska se till att det vid skolenheten bedrivs systematiskt, målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever vilket innebär att de åtgärder som ska genomföras kontinuerligt följs upp och utvärderas samt att nya åtgärder beslutas och genomförs. Skolinspektionen konstaterar även att de främjande och förebyggande insatserna som är beskrivna i skolans plan mot kränkande behandling behöver förtydligas när det gäller planering av genomförande, när i tid åtgärderna ska genomföras, vem som ansvarar för att de genomförs och hur de ska följas upp och hur effekten ska mätas. Vidare konstaterar Skolinspektionen att av den

2016-06-23

11 (16)

Dnr 40-2015:7404

nuvarande planen mot kränkande behandling framgår att insatserna som beskrivs ska genomföras under 2015.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Viggestorpsskolan inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten föreläggs Finspångs kommun att vidta åtgärder för att åtgärda bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Finspångs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till elevhälsans kompetens tas tillvara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar dels för att identifiera en elevs behov, dels för att stödja lärare och annan personal i arbetet med anpassningar i olika lärmiljöer inom verksamheten.
- Rektorn måste se till att alla elever i behov av särskilt stöd får det i den omfattning och att det särskilda stödet ges utifrån elevens behov.
- Rektorn ska se till att det utarbetas åtgärdsprogram och fattas beslut om åtgärdsprogram för samtliga elever i behov av särskilt stöd.
- Rektorn ska så snart åtgärdsprogrammet är beslutat se till att alla som är involverade i arbetet med åtgärdsprogrammet inleder arbetet med att genomföra åtgärderna.
- Rektorn ska tillsammans med dem som är involverade i arbetet kontinuerligt följa upp och utvärdera om åtgärderna utgör ett tillräckligt stöd för eleven, eller om andra eller kompletterande åtgärder behöver vidtas.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering och tidigare beslut

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte

2016-06-23

12 (16)

Dnr 40-2015:7404

är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det också framgå när åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Av skollagen framgår vidare att rektorn får uppdra åt en anställd som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som rör elevernas olika förutsättningar och behov.

I förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 320) till bestämmelsen i 5 kap. 3 § skollagen framgår att det är rektorns skyldighet att se till att elevernas behov av särskilt stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för de elever som är i behov av stöd.

I beslutet fattat den 16 december 2015 konstaterade Skolinspektionen att det på Viggestorpsskolan saknades fungerande rutiner för extra anpassningar och särskilt stöd. Tillsynen visade också att alla elever inte gavs extra anpassningar och särskilt stöd trots att de var i behov av det och att rektorn inte ansvarat för att genomföra utredningar/kartläggningar för de elever som då var i behov av särskilt stöd. Rektorn hade inte heller fördelat resurser i tid och omfattning till de elever som var utredda så att det särskilda stödet kunde tillgodoses.

Huvudmannens redovisning

Den 4 mars 2016 inkom Finspångs kommun med en redovisning av de åtgärder som huvudmannen vidtagit.

Av redovisningen framkom att de av Viggestorpsskolans elever som är i behov av extra anpassningar diskuteras på arbetslagstid och arbetslaget beslutar om vilka åtgärder som ska genomföras. De extra anpassningarna dokumenteras i elevernas individuella utvecklingsplan. Vidare beskriver huvudmannen att skolans elevhälsa träffas varje vecka och att lärarna anmäler till elevhälsan om en elev riskerar att inte nå kunskapskraven och är i behov av särskilt stöd. Elevhälsan ansvarar för att utredning sker av de elever som är i behov av särskilt stöd och underlag för dessa utredningar är bifogade redovisningen. Av redovisningen framgår också att åtgärder skrivs fram i ett åtgärdsprogram och att rektorn fattar beslut om att åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte. Speciallärarna på skolan ansvarar för att alla lärare som undervisar eleven som är i behov av särskilt stöd får kännedom om innehållet i åtgärdsprogrammet. Vidare skriver huvudmannen att åtgärdsprogrammen följs upp och utvärderas tillsammans med elev och vårdnadshavare. Rektorn beskriver också att skolans speciallärare har erbjudits fortbildning under hösten 2015 och att kommunens centrala barn- och elevhälsa ska användas för handledning för att skapa en ökad förståelse och utveckla metoder för att bemöta de elever som är i behov av särskilt stöd.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 1 juni 2016 berättar intervjuade elever att de får stöd och hjälp i flertalet ämnen. Eleverna säger dock att även om det finns elevcoacher med i klassrummet stöttar de inte alltid de elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. I de observationer som genomfördes under besöket kunde

2016-06-23

13 (16)

Dnr 40-2015:7404

Skolinspektionen konstatera att eleverna får hjälp om de behöver i de flesta ämnen men att det även finns elever som av lärarna tillåts vara passiva utan att läraren uppmärksammar detta.

Representanter för elevhälsan beskriver att skolans rutiner kring arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd behöver utvecklas. Informationen kring elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd når inte alltid elevhälsan och det tar lång tid innan lärarna ber om hjälp. Av intervjun framgår att någon representant från elevhälsan deltar i lärarnas träffar i syfte att fånga upp stödbehoven, men att utifrån de anmälningar som gjorts till Skolinspektionen konstaterar elevhälsan att skolan inte uppmärksammar alla elever som är i behov av särskilt stöd. Elevhälsan ser även en risk med att det under läsåret 2015/16 ofta har bytts lärare i vissa ämnen och klasser och att elever har tappat resurser som ska ge särskilt stöd. Av intervjun med elevhälsan framgår också att dokumentationen brister kring elever som har extra anpassningar och särskilt stöd och att den inte ger en tydlig bild av elevens studiesituation och stödbehov.

Av intervju med lärare framgår att skolan inte alltid tillgodoser elevernas behov av extra anpassningar och särskilt stöd och att det under vårterminen 2016 saknats lärare med specialpedagog- och speciallärarkompetens. Lärarna säger att utredningar har genomförts för de elever som anmälts vara i behov av särskilt stöd. Av intervjun framkommer också att det finns elever på skolan som inte deltar i all undervisningen utan vistas utanför klassrummet eller på skolgården och de åtgärder som har vidtagits har inte gett tillräckliga resultat. Vidare framkommer av intervjun att lärarna anser att skolan inte har lyckats med att fördela resurser till de elever som behöver särskilt stöd i den omfattning och på det sätt utredningen/kartläggningen visar. Lärarna har i dialog med rektorn tagit upp skolans problem kring extra anpassningar och särskilt stöd. Lärarna säger att rektorn inte har skapat sig en egen bild av elevernas situation genom att besöka klasserna och vara delaktig i undervisningen. Av intervjun framgår också att samverkan mellan skolans elevhälsa och lärarnas olika arbetslag inte fungerar tillfredsställande och att skolan saknar rutiner för hur övrig personal ska få återkoppling på de åtgärder elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd behöver. Ansvar för att informera övrig personal vilar idag på elevernas mentor, men det ges inte alltid möjlighet till att denna information förmedlas. Lärarna beskriver även att de har behov av att tillsammans med rektorn följa upp de åtgärder som har beslutats men att dessa uppföljningar inte genomförts under våren 2016.

Av intervju med rektorn framgår att skolan nu har genomfört utredningar och kartläggningar av elevernas eventuella behov av särskilt stöd. Vidare framgår att de elever som är i behov av särskilt stöd har åtgärdsprogram men att rektorn inte kan garantera att alla de åtgärder som finns beskrivna är tillräckliga. Vid uppföljningsbesöket fanns det elever som undervisades i en särskild undervisningsgrupp utanför skolenheten, men dessa elever ska få sin undervisning vid skolenheten till höstterminen 2017. Rektorn berättar i intervju att det finns elever som inte deltar i undervisningen utan lämnar klassrummet och går runt på skolan. En del av dessa elever väntar på att utredningar ska genomföras och rektorn menar att det tar lång tid innan detta verkställs.

Under våren 2016 har skolan fått extra resurser från kommunens centrala elevhälsa i form av handledning och i nuläget pågår rekrytering av speciallärare och specialpeda-

2016-06-23

14 (16)

Dnr 40-2015:7404

gog inför höstterminstarten 2016. Vidare beskriver rektorn att ledningsorganisationen kommer att utökas med en biträdande rektor från och hösten 2016.

Skolinspektionens enkäter

Av Skolinspektionens enkäter som genomfördes i årskurs 5 under februari/mars 2016 framgår att 14 procent(riket: 5 procent) av eleverna upplever att lärarna inte hjälper dem i skolarbetet när de behöver det och att mer än 29 procent(riket: 18 procent) av eleverna upplever att skolarbetet är för svårt för dem.

Anmälningsärende

I uppföljningen av den riktade tillsynen i Viggestorpsskolan har Skolinspektionen även tagit del av de anmälningsärenden som kommit in till myndigheten under våren 2016. Av huvudmannens svar i det aktuella ärendet framgår att skolan inte har gett en elev särskilt stöd i den omfattning och på det sätt som beskrivs i åtgärdsprogrammen. Vidare framgår att de åtgärder som föreslås i de olika åtgärdsprogrammen är samma, trots att nya har utarbetats och att rektorn inte beslutat om åtgärdsprogrammen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen kan konstatera att Viggestorpsskolan vidtagit åtgärder inom bedömningsområdet Extra anpassningar och särskilt stöd, trots dessa åtgärder kvarstår det brister i verksamheten. Skolinspektionen bedömer att Viggestorpsskolan inte ger alla elever som är i behov av särskilt stöd det i den omfattning och på det sätt som de har rätt till. Rektorn fattar inte heller beslut om att utarbeta åtgärdsprogram i enlighet med författningarna.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Viggestorpsskolan inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten föreläggs Finspångs kommun att vidta åtgärder för att åtgärda bristen.

Avhjälpna brister i verksamheten

Åtgärder mot kränkande behandling

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Finspångs kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever (6 kap. 8 § skollagen).
- Huvudmannen tar emot anmälningar från rektorer om angivna kränkningar mot barn och elever, utreder skyndsamt omständigheterna kring de angivna kränkningarna och vidtar i förekommande fall de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling (6 kap. 10 § skollagen).

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Finspångs kommun avhjälpit dessa brister.

2016-06-23

15 (16)

Dnr 40-2015:7404

Motivering

Av huvudmannens redovisning framkommer att Finspångs kommun har utarbetat en övergripande plan för hur arbetet mot diskriminering och kränkande behandling ska bedrivas i kommunen. Planen är fastställd av kommunstyrelsen och gäller från och med den 1 januari 2016. Vidare beskriver huvudmannen att implementering har skett vid ledningsgruppsmöten mellan chefer och förvaltning den 7 januari 2016 och att en utbildningsinsats har genomförts med samtliga chefer den 28 januari 2016. Utbildningsinsatser har även genomförts vid samtliga skolenheter under februari och mars 2016.

Av planen framgår kommunens övergripande rutiner för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling och att dessa ska följas av samtliga verksamheter inom sektor barn och utbildning. Rutinerna, som har bifogats redovisningen, beskriver bland annat att anmälan ska ske till rektorn samma dag som ett barn eller elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Rektorn i sin tur är skyldig att anmäla samtliga händelser till huvudmannen. För dessa anmälningar har kommunen arbetat fram gemensamma incidentrapporter för anmälan och utredning. Samtliga anmälningar finns tillgängliga för kommunstyrelsen genom ett gemensamt "arbetsrum" på intranätet. Förvaltningen har i sin tur som uppgift att muntligt delge kommunstyrelsen sammanställningar av anmälningar och åtgärder vid fyra tillfällen per år enligt gällande internkontrollplan.

Huvudmannen har också valt att redovisa Viggestorpsskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling som omfattar grundskolan F-6 samt fritidshemmets verksamhet. Av planen framgår främjande och förebyggande åtgärder som ska genomföras under våren 2015 och 2016 i förskoleklassen och grundskolan. Skolinspektionen kan dock konstatera att kartläggningar av fritidshemmets verksamhet inte redovisats i planen och inte heller konkreta mål och insatser som ska genomföras under det kommande året för denna verksamhet. Skolinspektionen vill i detta uppföljningsbeslut påpeka att huvudmannen måste se till att det för fritidshemmet vid Viggestorpsskolan varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever i fritidshemmet. Planen ska utgå från en aktuell kartläggning för fritidshemmets verksamhet och en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Huvudmannen behöver även se till att de rutiner som beskrivs i skolans plan mot kränkande behandling överensstämmer med kommunens övergripande rutiner samt incidentrapport som huvudmannen tagit fram och beslutat om.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Finspångs kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga (3 kap. 8 § skollagen).

2016-06-23

16 (16)

Dnr 40-2015:7404

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Finspångs kommun avhjälppt denna brist.

Motivering

Av huvudmannens redovisning framgår att Viggestorpsskolan utreder elevers behov av särskilt stöd om det visar sig att det stöd som getts genom extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Varje vecka träffas skolans elevhälsa och i dessa möten tas ärenden upp kring elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Elevhälsan ansvarar för att elevernas behov utreds/kartläggs tillsammans med ansvarig pedagog på individ- och/eller gruppnivå och kort och långsiktiga mål arbetas fram. Rektorn beskriver att det på skolan finns rutiner i ärenden som rör extra anpassningar och särskilt stöd. Till redovisningen har kommunens övergripande mall för utredning och bedömning av en elevs behov av särskilt stöd bifogats.

Skolinspektionen vill dock i uppföljningsbeslutet påpeka att de elever som rektorn och skolans elevhälsa bedömt behöver ytterligare utredningar förutom den som genomförts på skolan ska genomföras skyndsamt. Det är huvudmannens ansvar att se till att de genomförs av representanter i kommunens centrala elevhälsa. Av intervjuer med rektorn framgår att kommunen istället väntar in att dessa utredningar ska genomföras av Barn- och ungdomspsykiatri (BUP).

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälppta.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef/Beslutsfattare

Gun Bystedt-Nordqvist
Undervisningsråd/Föredragande